

11 söndagen efter trefaldighet

Kyrkoherde Johannes Rydh
Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Predikan i Stockholm, 16 augusti 2026

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader, låt din helige Ande komma till oss med ditt ord och öppna våra hjärtan till att ta emot det. Bryt ner vårt onda högmod och låt oss ödmjukt lyssna till allt vad du vill tala till oss, så att vi tror på det och blir frälsta. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Matt. 23:1–12 (3:e årgången).

Jesus sade till folket och till sina lärjungar: ”På Moses stol sitter de skriftlärdar och fariseerna. Allt vad de lär er skall ni därför göra och hålla, men efter deras gärningar skall ni inte handla. Ty de talar men handlar inte. De binder ihop tunga bördor och lägger dem på människornas axlar, men själva vill de inte ens med sitt finger flytta på dem. Och alla sina gärningar gör de för att människor skall se dem. De gör sina böneremmar breda och sina hörntofsar stora. De älskar hedersplatsen vid festmåltiderna och de främsta platserna i synagogorna, och de vill gärna att folk hälsar på dem på torgen och kallar dem rabbi.

Men låt ingen kalla er rabbi, ty en är er Mästare, och ni är alla bröder. Ni skall inte heller kalla någon på jorden er fader, ty en är er Fader, han som är i himlen. Ni skall inte låta någon kalla er lärare, ty en är er lärare, Kristus. Den som är störst bland er skall vara de andras tjänare. Var och en som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig skall bli upphöjd.”

Jesus har i dagens evangelium berättat liknelsen om farisén och publikanen. Farisén tackade Gud för att hans livsföring inte var som syndarnas, inte var såsom publikanens, och att han istället gjorde goda gärningar. Publikanen däremot berömde sig inte av något, utan erkände sin synd och bad Gud om nåd. Den senare, sade Jesus, var rättfärdig men inte den förra. Med denna liknelse visar Jesus skillnaden mellan *sann och falsk rättfärdighet*, som också är söndagens överskrift.

Det var nu inte fel att farisén ansträngde sig för att hålla buden och fly från synden i alla dess former. Tvärtom: det var utmärkt. Guds lag ska vi inte glömma eller förringa. Den är ett uttryck för Guds eviga vilja, och hans vrede vilar över synden och obotfärdiga syndare. Det är rätt och riktigt att tacka Gud om han har gett en människa styrka att stå emot frestelserna så att denne kunnat leva ett ärbart och hederligt liv. Publikanerna däremot var allmänt avskydda i Israel eftersom de drev in skatter och tullar åt den romerska ockupationsmakten och då passade på att kräva hutlösa summor för egen vinning. Sådan girighet är inte förenlig med hur Gud i sin lag kräver att vi ska leva.

De flesta människor, även icke-kristna, anstränger sig för att inte bryta mot samhällets lagar. Det är en följd av lagens första bruk, som möjliggör välordnade samhällen genom att hindra och motverka många av de värsta överträdelserna. När människor i största allmänhet anser sig vara goda kallar vi det för en borgerlig rättfärdighet. Fariséerna ville dessutom följa lagen eftersom det var just Guds lag. Det var en bra och god föresats – så ska vi också göra! Att välja att leva så som publikanerna gjorde, det kunde fariséerna inte ens föreställa sig.

Men det som gjorde att farisén gick hem från templet utan någon rättfärdighet var att han, till skillnad från publikanen, genom sitt ivrande och nit för lagen och de goda gärningarna ansåg sig förtjäna salighet och det eviga livet. Han förlitade sig inte på Guds nåd utan på sig själv. Men en yttre, borgerlig rättfärdighet som vinner beröm från andra människor är inte någon sann rättfärdighet

inför Gud. Guds lag kräver en mycket djupare lydnad än den som fariséerna eller någon annan människa kan åstadkomma. En sådan rättfärdighet som lagen kräver saknas hos alla.

Publikanen däremot förstod djupet av sin synd. Han visste att han inte levt som han borde. Han visste att han hade agerat oärligt och brutit mot sjunde budet. Han kom inte för att demonstrera sin förträfflighet, sin andlighet eller fromhet. Men han förtröstade på att Gud var nådig och förbarmande. Han litade på löftet om Messias, som skulle befria alla folk från den själsliga nöd som synden försatt dem i. I templet fick han uppleva Guds förlåtelse. Genom tron på denna blev han rättfärdig.

Givetvis gick publikanen då inte tillbaka till sitt syndiga leverne utan gjorde som Sackeus: lämnade tillbaka det som han orätmätigt tillskansat sig och började leva ett anständigt och ärbart liv. Genuint goda gärningar inför Gud föregås alltid av omvändelse, och hos den troende sker de utan tvång och med ett villigt sinne. Tron verkar de goda gärningarna, så att den kristne gärna vill följa Guds vilja. Fariséen däremot var kvar i sin falska egenrättfärdighet. Utan tron var hans gärningar och ansträngningar värdelösa inför Gud.

Dagens predikotext är hämtad från början av det 23:e kapitlet i Matteusevangeliet. I det kritiserade Jesus med mycket hårda ord fariséernas falska rättfärdighet och hur de hycklade med sina laggärningar. Sju gånger ropade han "Ve er!" över dem. De ivrade för Guds lag, men i sitt högmod hade de upphöjt sina gärningar och sig själva långt över Guds ord. De hade inte förstått vad lagen egentligen ville säga till dem: att de innerst inne var onda. I dagens episteltext hörde vi Paulus ord: *Ty jag vet att i mig, det vill säga i mitt kött, bor inte något gott. Viljan finns hos mig, men att göra det goda förmår jag inte. (Rom. 7:18)* Fariséernas fromma tanke om att en människa kan välja mellan en god och en ond böjelse, är falsk.

De hade heller inte förstått hela lagens innebörd. De ansåg att den yttre gärningen var tillräcklig för att uppfylla Guds lag, men vad hjärtat tänkte eller önskade brydde de sig inte om. Dessutom staplade de nya människobud ovanpå vad Mose lag krävde, stadgar som i själva verket upplöste de gudomliga buden på olika sätt.

Jesus sade: *"På Moses stol sitter de skriftlärda och fariseerna. Allt vad de lär er skall ni därför göra och hålla, men efter deras gärningar skall ni inte handla."* När de undervisade Guds ord, då skulle judarna lyssna. Mose var Guds profet, och när fariséerna talade Skriftens ord utan förvanskning så talade de med samma auktoritet som Mose. De satt på hans lärostol, och Jesus erkände här på så vis deras gammaltestamentliga ämbete. Men deras falska laggärningar och inbillade gudstjänster skulle man inte följa. De önskade att bli ärade och hyllade av människor mer än de brydde sig om vad Guds ord verkligen sade. När de blandade in sina egna idéer och falska läror talade de inte längre från Mose stol.

Nu ska detta ord av Jesus inte misstolkas så att man menar att man kan stå kvar i en irrlärlig kyrka om man håller sig till det som är rätt och inte följer efter när någonting lärs som går emot Guds ord. Det är att låta lite surdeg syra hela degen. Därtill är det en skillnad mellan det gamla och nya förbundet i det att judarna var bundna till Israel och den gammaltestamentliga gudstjänsten som Gud hade inrättat, med allt som det innebar. De kunde inte bryta sig ut med ett annat Israel och ett annat tempel. Men sedan det nya förbundet inträtt gäller inte längre detta. Om en kyrkans lärare förkunnar det som är falskt från predikstolen måste han uteslutas, och om kyrkan vägrar att tillämpa en rätt lärotukt och låter honom fortsätta så måste en kristen lämna när detta står klart.

Fariséerna och de skriftlärda får mycket kritik av Jesus. Vi ska komma ihåg att vi är inte bättre människor än dem. Det är lätt att tänka föraktfullt om deras självgodhet och samtidigt glömma att vi inom oss alla har den gamla människan som lider av samma högmod. Jesus sade: *"Var och en som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig skall bli upphöjd."*

Hur får vi då del av den sanna rättfärdigheten? När vi uteslutit lagens och gärningarnas väg, finns bara en möjlighet kvar: evangelium. Vem är det som har ödmjukat sig mer än alla andra? Jesus Kristus kom till oss i en ringa gestalt och lät sig bli förödmjukad som ingen annan. På korset led han straffet för alla våra synder, trots att han var evig Gud och inte gjort någonting ont. Honom har Fadern upphöjt över allting. Genom ordet och sakramenten kommer hans nåd till var och en av oss, erbjuder syndernas förlåtelse och utlovar det eviga livet. Den som tar emot gåvan och ödmjukt förlitar sig på löftet kommer Gud att upphöja. Men den som förhärdar sig och istället litar på sin egen rättfärdighet kommer på den yttersta dagen bli förödmjukad.

Så måste skillnaden mellan sann och falsk rättfärdighet förkunnas inte bara på denna söndag utan ständigt från kyrkans predikstolar. Lag och evangelium är Guds ords huvudläror, men den falska rättfärdigheten har inte förstått lagen och känner inte alls evangelium. Den sanna rättfärdigheten kommer från evangelium, där lagen först brutit ner vårt högmod och gjort oss ödmjuka. Endast så kan vi bli frälsta.

Amen.

Bön: Himmelske Fader, du som står emot de högmodiga men ger de ödmjuka din nåd. Vi ber dig: Bevara oss från att förtrösta på vår egen rättfärdighet. Verka i oss med ditt ord en sann ånger och botfärdighet, så att din nåd ger oss kraft till ett nytt liv. Låt oss alltid ha för våra ögon Jesus Kristus, trons begynnare och fullkomnare, som för oss lidit korsets död och nu sitter på din högra sida. Led oss så att du en gång kan upphöja oss till evig ära. Amen.

Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod, intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.